שואל פרק שלשה ועשרים שבת קנא.

האי כל שאני רשאי בחשיכתו רשאי אני באמירתו מיבעי ליה.

תימה הא דכי פריך לעיל האי כל שאיני רשאי באמירתו אינו רשאי בחשיכתו מיבעי ליה אלא אסיפא קאי אבל מחשיך הוא לשמור ומביא פירות בידו האי כל שאני זכאי בחשיכתו רשאי אני באמירתו מיבעי ליה לעולם אסיפא קאי ואבא שאול אהא קאי דאמר רב יהודה אמר שמואל [א]מותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות שבתחומי וקאמר אבא שאול לת"ק מי לא מודית דמותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות שבתחומי ואימא כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו כלל לאתויי מאי לאתויי הא דת"ר [ב]אין מחשיכין על התחום להביא בהמה [ג]היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה כלל אמר אבא שאול [ד]כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו ומחשיכין לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין ואומרים לו לך למקום פלוני ואם לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני לא מצאת במנה הבא במאתים ר' יוסי ברבי יהודה אומר [ה]ובלבד שלא יזכיר לו סכום מקח: **מתני'** [ו]מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכים [ז]נכרי שהביא חלילין בשבת לא יספוד בהן ישראל אא"כ באו ממקום קרוב עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בו ישראל ואם בשביל ישראל לא יקבר בו עולמית: **גמ'** מאי ממקום קרוב רב אמר ממקום קרוב ממש ושמואל אמר [ח]חיישינן שמא [ט] חוץ לחומה לנו [א] דיקא מתניתין כוותיה דשמואל דקתני עשה לו ארון וחפר לו קבר יקבר בו ישראל אלמא מספיקא שרי הכא נמי מספיקא שרי [ז]ותניא כוותיה [ב] דרב [ג] [ח]עיר שישראל ונכרים דרים בה והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב נכרים לערב רוחץ בה מיד אם רוב ישראל ימתין עד כדי שיחמו חמין מחצה על מחצה [ט](אסור וימתין) עד כדי שיחמו חמין ר' יהודה אומר באמבטי קטנה אם יש בה רשות רוחץ בה מיד מאי רשות אמר רב יהודה אמר רב יצחק בריה דרב יהודה אם יש בה אדם חשוב שיש לו עשרה עבדים שמחממין לו [י] קומקומין בבת אחת מותר לרחוץ בה מיד: [כ]עשו לו ארון וחפרו לו קבר וכו': אמאי הכא נמי ימתין בכדי שיעשו אמר עולא [ל]בעומד באסרטיא תינח קבר ארון מאי איכא למימר א"ר אבהו [מ]במוטל על קברו: **מתני'** [נ]עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיז בו אבר שומטין את הבר מתחתיו ומטילין אותו על החול בשביל שימתין

אלא אסיפא קאי. דקאמרת מ"ק להיתירא אבל מחשיך הוא לשמור ואמאי מיהו ושוייה כיה כללא להבינא כל כיולא בהן: **האי כל שאני וכאי להחשיך עליו וכאי אני באמירתו מיבעי ליה.** (ג) דהיתר דחשיכה מגן והיתר דאמירה לא מגן והיכי מלי מגיא בדלא מגיא: **לעולם אסיפא קאי.** כדקאמרת ודקשית לך אמירה מהיכא קאמר ליה להיתירא דמלי בה החשכה אהא קאי דאמר רב יהודה אמר שמואל ואבא שאול ת"ק מי לא מודית דמותר אדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך ואני אשמור לך פירות שבתחומי ואימא כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו דש"מ הך ש"מ מת וכלה דהא נמי זכאי באמירתו הוא דמפרש לקמן והכא דמתני' דקתני מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה אבא שאול היא: **כלל אמר אבא שאול כו'.** וכאי נמי זכאי באמירתו דקתני סיפא ואומר לו לך למקום פלוני: **סכום מקח.** מנה ומאתים: **מתני' נכרי שהביא חלילין בשבת.** בשביל ישראל: **לא יספוד בהן ישראל.** לעולם. ולקמן הוא משום דמוכחא מילתא דבשבילו הוא מלו דאין דרך להביא חלילין אלא בשביל מת: **ממקום קרוב.** בתוך התחום: **עשו לו ארון.** בשביל נכרי אי נמי לאכור: **גמ' רב אמר ממקום קרוב ממש.** כלומר אידוע לנו בירור הדבר דממקום קרוב בלו שראיסוס שהיו בבינו: **ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו.** אפילו הכיא מחוץ לעיר אנו חוצין להתיר ואומרים שמא בתוך התחום לנו ערב שבת וטופדין בהן במוצ"ש מיד. וחיישינן נמי אמרינן לקולא כדאמרי' בפס' מגיגה (דף עו.) גבי בתולה שעיברה חיישינן שמא בתמבטי עיברה ומותרת לבהונה. ולשמואל הכי קאמר מתני' לא יספוד בהן ישראל אא"כ יש לתלות שבאו ממקום קרוב ולאפוקי בידוע דמחוץ לתחום בלו: **ה"ג דיקא מתני' כוותיה דשמואל ותניא כוותיה דרב: יקבר בו ישראל.** דתנינן מספיקא שמא לעורך נכרי נעשה: **הניא כוותיה דרב.** דספיקא אסור דקתני מחלה על מחלה ימתין בכדי שיחמו חמין. וא"ת בכדי שיחמו חמין מיהא שרי והכא תני לא יספוד בהן משמע לעולם הכא מוכחא מילתא אבל במרחץ לא מוכחא מילתא כולי האי הוא ואיכא נכרים: **באמבטי קטנה.** שיש לתלות ולומר משחשיכה הוחמה על ידי עבדים וקומקומין הרבה: **אם יש בה רשות.** אדם חשוב שליט: **רוחץ בה.** ישראל מיד דיש לומר משחשיכה הוחמו חמין לאותו נכרי. ליטנא אחרינא גרסינן תניא כוותיה דשמואל ולא גרסי' דייקא מתני' כי' עד מספיקא שרי ומייתי סייעתא לשמואל מדלכי יהודה דתנינן לקולא ורישא לא קשיא ליה כיון דמתלה על מחלה ולא בשביל ישראל ונכרים הוחמו דגימא דגימא דמיקא לנכרי פקח ליסראל ולשון זה נראה לי עיקר. וכרבותי נמי לא גרסי לעיל להא דקתני עשה נכרי את הארון עד מספיקא שרי ומיהו לא מפרשי לה כדפרישית: **ימתין כבדי שיעשו.** נהי דלא מוכחא מילתא מיהו י"ל שמא בשביל ישראל נעשה: **בעומד.** הקבר באיסרטיא שאין דרך ישראל ליקבר שם דודאי לא נעשה בשביל ישראל: **ארון מאי איכא למימר.** להוציא דלא בשביל ישראל נעשה: **במוטל.** הארון: **על קברו.** של נכרי באיסרטיא דמוכח דלשם אותו קבר נעשה הארון: **מתני' ומדיחין.** כמיס: **אלא יזיז בו אבר.** לא יגביה לו ידו או רגלו או ריסי עיניו: שימתין

מסורת הש"ס

(א) [תוספת' פי"ח], ב) [לעיל נג:], ג) לעיל קכ:, ד) [ל"ל ומקן], ה) לעיל קכב. פ"ש מבמדרין פ"ב מ"ה ע"ש, ו) ל"ל ימתין [וכ"ה במשנה].

הגהות הב"ח

(א) נב' תוק' לתוספ' לנו אמר רבא דיקא מתני': (ב) שם ומגיא מתיבי דרב דת"ר עיל: (ג) רש"י ד"ה אלא כל וכו' דהיתרא דהחשכה מגן: (ד) תוס' ד"ה לעולם אסיפא קאי ואבא שאול אהא קאי דאמר רב יהודה: (ה) ר"ה דיקא וכו' כיכי מוכח מינה: (ו) בא"ד ול"נ נמי כמנוך דתנו רבנן עם כפ"ה ל"נ ליה אלא ה"נ:

הגהות הגר"א

[א] נב' (דיקא מתני' כו' עד ה"נ) מספיקא שרי: אלא"מ: [ב] שם כיומיה דרב ל"ל דשמואל:

מוסף רש"י

ימתין עד כדי שיחמו חמין. אלא יכנס נמה שבקדימו לתחם בשבת, וכן בכל מעשה שבת נתנו חכמים שיעור להתתין לערב כמי שיעשו (עי"ל קכב).

רבינו חננאל

כל שאיני וכאי בחשיכתו (אנין) וכאי באמירתו היה לו לומר. כי אין מחשיכין אמרה משנתינו בפירוש, ומכללו נלמד האמירה, כלומר מאחר שאין לו להחשיך בתחום לשכור פועלין, כך אין לו לומר לחבירו השכר לי פועלין עם תשכר. אלא אסיפא, אבל מחשיך הוא לשמור וכו', כלומר כשם שמותר לו להחשיך, כך מותר לו לומר לחבירו החשיך והביא לי פירות. האי כל (שאיני) [שאנין] זכאי בחשיכתו זכאי אני באמירתו היה לו לומר. ראוקימנא כדרב פפא דאמר מותר לאדם לומר לחבירו שמור לי פירות שבתחומך וכו'. כלומר כשם שאני זכאי לחברי שמור לי פירות שבתחומך כך מותר לי לשמר פירות שבתחומי ולהחשיך עליו. ואמרינן עוד תלמה ליה כלל ליתניה בהדיא. ופרקינן כלל להביא הא דת"ר מחשיכין על התחום להביא בהמה היתה עומדת חוץ לתחום קורא לה והיא באה, ולפקח על עסקי כלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין אומרים לו לך למקום פלוני, לא מצאת במקום פלוני הבא ממקום פלוני, לא מצאת במאה הבא במאתים ובלבד שלא יזכור את הדמים. ר' יוסי בר' יהודה (אומר) ובלבד שלא יזכור לו סכום המקח. מתני' מחשיכין על התחום, עד אא"כ באו ממקום קרוב. מאי ממקום קרוב. רב אמר קרוב ממש ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו. [ח]אפיריתא לן מרן דברי שמואל הללו, והיאך מתניתין דייקא כוותיה, ומה טעם חלילים שהביאם נרי בשבת לא שיספוד בהם

(ח) נראה דזה הוא שאלה לרבינו ז"ל יפרש לן מרן (ואולי שאל מלא רב הלי נתן) והתשובה תפרה בה ומאתת שאלת החתם היא אלי תשובה.

עין משפט נר מצוה

לה א (מי' פכ"ד מהל' שבת) סמג (לאוין קס טע"ש) טור א"ח סימן שז סעיף י:
לו ב מי' שם הלכה ג סמג שם טוש"ע א"ח סימן שז סעיף ח:
לז ג מי' שם טור ש"ע שם סעיף כ:
לח ד ה מי' שם הל"ה טוש"ע שם סעיף ג וסימן שז סעיף ח:
לט ו ז מי' פ"ו מהל' שבת הל"ו סמג שם טוש"ע א"ח סימן שכה סעיף טו:
מ ח מי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף טו:
מא ט י כ מי' שם הל' ה טור ש"ע שם סעיף יד:
מב ל מי' פכ"ו מהל' שבת הלכה כ סמג שם טוש"ע א"ח סימן שיא סעיף ז:

רבינו חננאל (המשך)

ישראל ולמה לא ימתין בכדי שיביאו, או דלמא משום דלא ידענן מהיכן באו, ועוד המותר לספוד בהן ביום ראשון ובשאר ימי החול או לאו, ומה פירוק לו הלא אפילו אם המת מונח בדרך צריך להמתין בכדי שיתפוד בקבר והדר קושרין לדחכתיה, וכן בארון ליסבבה לן מרן, ועוד אם הדברים הללו על עיר שיושבן ישראל הם או לא, כי אם רובן גוים למה צריך להמתין הלא לענין מרחץ אמרו מותר לרחוץ בה מיד. ושמואל אמר חיישינן שמא חוץ לחומה לנו, ואע"ג דאיסורא הוא וקי"ל הילכתא כרב כאיסורי, הכא הילכתא כשמואל דדיקא מתניתין כותיה, דתנן במסכת מכשירין עיר של ישראל, וגוים דרין בתוכה, והיתה בה מרחץ המרחצת בשבת אם רוב גוים מותר לרחוץ בה מיד, אם רוב ישראל ימתין עד בכדי שיחמו חמין. מתצה על מתצה ימתין בכדי שיחמו חמין. ר' יהודה אומר באמבטי קטנה ואם יש רשות רוחץ בה מיד. ומפרש רב יצחק בריה דרב יהודה מאי רשות כגון אדם חשוב שיש לו עשרה עבדים שמחממין לו עשרה קומקמין בבת אחת מותר לרחוץ מיד. עשו לו ארון וחפרו לו קבר יקבר בהן ישראל. וקשינן אמאי והא ישראל וגוי כמתצה על מתצה דמי, ימתין בכדי שיעשו. ומפרק עולא כגון בגוי מת המוטל באיסרטיא דמוכחא מילתא שזה הקבר לזה הגוי נחפר שדומה לדוב גוים שאין צריך להמתין בכדי שיעשו. תוב אקשינן תינח קבר, ארון מאי. ופריק ר' אבהו בארון המוטל על הקבר שנמצא הארון בקבר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com